

polder nog niet was drooggemalen, zodat ten oosten van Rotterdam een uitgestrekt plassengebied voorkwam, waarvan thans alleen de Kralingse plas nog over is. Ten noordwesten van het dorp Nieuwerkerk aan de IJssel lag in die plassen een hoefijzervormig eiland, met de opening naar het oosten gekeerd, het zoëven genoemde Schollevaarseiland, waar duizenden reigers, aalscholvers en lepelaars dicht aaneengesloten broedden. Nozeman trok er dikwijls heen om studie te maken van de vogels, want hij was toen druk bezig met zijn nu nog beroemde boek 'Nederlandsche Vogelen', dat van 1770 tot 1829 in vijf delen, elk met vijftig platen, verscheen. Er bestaan afbeeldingen van een bezoek van Nozeman met de tekenaar Klapmuts aan het Schollevaarseiland. Reproducties hiervan zijn te vinden in het tweede deel van Schlegel, 'De Vogels van Nederland', het bekende boek met tekeningen van vogelkoppen. Plaat 16 geeft een afbeelding van de buitenwateren, plaat 17 van de binnenwateren, dat is dus het water dat zich in de opening van het hoefijzervormige eiland bevindt. In de inleiding van deel I geeft Schlegel een beschrijving van dit eiland en van de vele vogels, die er voorkwamen.

Nozeman overleed op 22 juli 1786 te Moordrecht, welk rustiger plaatsje hij had opgezocht omdat hij door gedeeltelijke invaliditeit, ten gevolge van een val van een ladder, genoodzaakt was zijn ambtelijke werkzaamheden te beperken. Het was een groot verlies voor de ornithologie in het algemeen en in het bijzonder voor Sepp, de uitgever van zijn boek, die bij Nozemans sterven het tweede deel nog niet voltooid zag. Houttuyn en anderen hebben de 'Nederlandsche Vogelen' voltooid, doch dit neemt niet weg, dat een ingezetene van Rotterdam en de toen nog prachtige Rotterdamse omgeving in belangrijke mate tot het welslagen van dit werk hebben bijgedragen.

De Nieuwerkerkse plassen werden in 1874 drooggemalen en daarmee verdween het Schollevaarseiland voor goed, nadat het reeds sedert het midden der eeuw was achteruitgegaan. Een verslag uit de nadagen, van de hand van P. Harting, is te vinden in het Album der Natuur van 1864 (pp. 243-253), waaruit de vermindering van de vogelstand op het eiland, alleen bewoond door een mensenschuwe pachter, duidelijk blijkt.

Tegenwoordig vinden we op de stafkaart nog de Schollevaarse Tocht en de Schollevaarseweg als een herinnering aan dit vogel-